

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس یکشنبیه یازدهم بهمن ۱۳۱۵

فهرست مطالب

- ۱) تصویب صورت مجلس
۲) بقیه شور اول لایحه واگذاری امتیاز لوله کشی بزرگ امریکایی
۳) موافق و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس یکساعت و نیم قبل از ظهر برباست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس یکشنبیه چهارم بهمن را آقای وزیر احمدی (منشی) قرائت نمودند

- ۱- تصویب صورت مجلس
رئیس - در صورت مجلس نظری نیست (گفته شد -
خبر) صورت مجلس تصویب شد
رئیس - خاطر آقایان مایه سبب است که در جلسه گذشته
در اساسی که برای آقایان امضاء دیوان مجامعات انتخاب
گردد يك اشتباه شده بجای محمود کاظمی - بجای محمودی
نوشته شده بعد از آنکه متذکر شدیم بنده با اجازه آقایان
اصلاح کردم و بوزارت هدایه ارسال دادیم (صحیح است)
- ۲- بقیه شور اول لایحه واگذاری امتیاز لوله کشی
به شرکت امریکایی
رئیس - بقیه شور اول لایحه لوله کشی فقط از مساعده
یازدهم مطرح است قرائت میشود
ماده یازدهم
الف - شرکت و مستخدمینش از حمایت قانونی دولت
بهره مند خواهند بود.
ب - دولت در حدود قوانین و مقررات کشوری همه اوضاع

عین مذاکرات مشروح عقائد و عقایدین جلسه از دوره دهم تقابلیه (منشی همان ۸ آفرورد ۱۳۱۵)

دایره نشر لوپسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده:

فدین باایاز - آقایان و خواجه نوری - دکتر فرزانغ

فدین بی ایاز - آقایان: دکتر ادهم - مدلل - سران اسفندیاری - دیرسهرای - دکتر ملک زاده

دیر آردکمان بی ایاز - آقایان: مؤید قوامی - وکیلی - منصف - دکتر سیدی - یات - حرمه نش - حبیبی - انصافی

سهیلات ممکنه را برای عملیات شرکت مبدول خواهد داشت.

ج - هرگاه دولت در اراضی که خط لوله شرکت عبور میکند با تدبیر دیگری امتیازی برای بیکر - انداختن ممانع اعطاء کند. باید وادار نماید که احتیاطات لازمه را بعمل آورد که عملیات آنها بمؤسست و عملیات شرکت خسارتی وارد نماند.

د - شرکت متکلف است منطقه ای را که برای ساختن خانه و دکان و سایر بناهای دیگر خط لوله است تعیین کند تا دولت بتواند امانی را مسبوق و از سکوت در آن عمل منع نماید.

رئیس - ماده دوازدهم

ماده دوازدهم

شرکت ملزم بفرهاده شد که هیچ قسمتی از پروژه خود و مخصوصاً در آمد حاصله از عملیات خود را بیول ایرانی تبدیل نماید مستخدمین خارجی شرکت مجاز نخواهند بود که اسطاری را که بابت حقوق خود دریافت می دارند صادر نمایند

رئیس - ماده سیزدهم

ماده سیزدهم

شرکت تعهد مینماید هر وقت که نماینده دولت تقاضا کند در مدت مناسبی بفرج خود سوادهای صحیح از تمام طرحها و نقشهها و رسمها و سایر مدارک و اسناد اراجع با امتیاز را که موجود دارد بوزارت مالمه بدهد

بعلاوه در تمام مدت امتیاز. شرکت تمام اطلاعات مهم علمی و فنی را که از شیوه عملیات خود در ایران بدست آورده بدولت ارسال خواهد داشت

تمام اسناد و مدارک مزبور. را دولت بعنوان محرمانه تلقی خواهد نمود

رئیس - ماده چهاردهم

ماده چهاردهم

الف - دولت بیدل خود در هر موقع مناسبی حق خواهد داشت تا مستقیم یا غیر مستقیم عملیات فنی شرکت در ایران را -

برای اجرای این مقصود از اهل تجربه و متخصصین فنی مامورین بکاربرد.

ب - شرکت تمام مدارک و اسناد مربوط با اطلاعات علمی و فنی و تمام مؤسسات و وسایل و آلات اندازه گرفتن استخراج نفت را در دسترس مامورین غیره و متخصصین دولت خواهد گذارد و بعلاوه مامورین مزبور در تمام ادارات شرکت و در تمام خاک ایران حق تحصیل هرگونه اطلاعاتی را خواهند داشت.

رئیس - ماده پانزدهم

ماده پانزدهم

۱ - طرفین تصدیق دارند و قبول مینمایند که اصل که مدار اجرایی این قرارداد میباشد آنست که در متعلق طرفین حفظ حد اعلاهی منتج و دن و صرفه جویی در اداره و عملیات شرکت در ایران ضرورت عالی دارد.

۲ - مسلم است که شرکت صنعتگران و مستخدمین فنی و تجاری خود را با اندامهای که اشخاصی صلاحیت و با تجربه در ایران یافت شود از ابداع ایران انتخاب خواهد کرد و این نیز مسلم است که مستخدمین غیر فنی شرکت منحصر از ابداع ایران خواهند بود

۳ - طرفین موافقت مینمایند در اینکه طرح عمومی مطالعه و تهیه نمایند صکه بر طبق آن هر سال و مرتباً مستخدمین غیر ایرانی را تقابل داده و بجای آنها بطور تصادفی در کوتاه ترین مدت ممکن از ابداع ایرانی بکارند

رئیس - ماده شانزدهم

ماده شانزدهم

شرکت تفکیکات و مخارج تأسیسات و تقنینی و اداره وسایل صحنی و صحت عمومی را مطابق چندین مرتبه طبقه بدهد تا معلوم در ایران در تمام اراضی و اکتیه و مساکن اعضاء و عمالجات خود که در حوزة امتیازیه کار می کنند بجهت میگردد.

رئیس - ماده هجدهم

ماده هجدهم

در هر وقت که در تمام مدت امتیاز علاوه بر لوله اصلی خود برای حمل نفت منابع شرکت مینماید لوله با لوازم

برای اتمام آن برای حمل انواع گاز بسازد و کارهای مزبور را بعهده بگردد. چهارم و با در ایران بفروش برساند

در صورتیکه شرکت لوله گاز مذکور را بسازد تمام مخارج این قبیل اقدامات شامل آن خواهد بود. جز اینکه بجای این بایلیت بجای نفت مذکور در بند (۱) از ماده (۹) شرکت بایلیت بماند این قبیل پنج درصد در آمد غیر خاص خود که از فروش گازهای مزبور در داخل و با خارج ایران حاصل شود بدولت خواهد پرداخت

رئیس - ماده هجدهم

ماده هجدهم

تا هر وقت شرکت سهام جدیدی در معرض فروش عمومی نباشد بخارده بایلیت دفاتر ثبت فغانی اشترک آراء و همان موقع آنکه در تمام نقاط شروع می شود در طهران نیز بر قرار نماید

رئیس - ماده نوزدهم

ماده نوزدهم

الف - در مدت ده سال آخر امتیاز و یا در فاصله دوسال پس از اتمام قبلی که راجع بزرگ امتیاز مطابق ماده (۲) ماده دوازدهم شرکت جزیره گتهای تابع خود حق فروش یا انتقال بکند یا چندین قسمت از اموال غیر منقول خود را که در ایران است اداره. در مقتهای مذکور نیز شرکت حق انتقال و خارج کردن هیچ قسمتی از اموال منقول خود را ندارد. از شکر آنکه اشیده مزبور از حیز انتفاع بافاده باشد.

ب - در تمام مدت قبل از ده سال آخر امتیاز هیچ لطفه از اراضی را که شرکت بجائاً از دولت تحصیل کرده باشد نمی تواند انتقال دهد و همچنین هیچیک از اموال منقول خود را نیز باستانی آنچه غیر نماید و با اینکه دیگر مورد احتیاج عملیات شرکت در ایران نیست (جز در مورد ۲ بند از ماده (۲۰) نمیتواند از ایران خارج نماید.

ج - در خزانه امتیاز خواهد بواسطه اقتضای عادی عملیات و با بهر نحو دیگری پیش آمده کرده باشد تمام دارائی شرکت و از ایران بطور سالم و قبلیت استفاده بدون هیچ مخارج و

فردی متعلق بدولت ایران میگردد.

۳ - جمله (تمام دارائی) مشتمل است بر تمام اراضی و اکتیه و کارخانها و ساختمانها و پمپها و سد های دریائی و راهها و لوله های حمل نفت و یا حل و درشته نخب های فاضل آب و وسایل توزیع آب و ماشین ها و مؤسسات و تجهیزات (از آن جمله آلات و ادوات) از هر قبیل و تمام وسایل نقلیه (مثلاً از قبیل اتومبیل و آتومبیلان) و تمام اجناس انبار شده و سایر اشیائی که شرکت در ایران برای اجرای امتیاز از آن استفاده مینماید.

رئیس - ماده بیستم

ماده بیستم

۱ - شرکت حق خواهد داشت که در آخر هر سال مستقیم این امتیاز را ترک نماید مشروط بر اینکه در مدت هفت سال اول از تاریخ تصویب شش ماه قبل و برای بقیه مدت امتیاز در سال قبل دولت را کتباً از بیت خود مطلع سازد.

۲ - اگر شرکت در مدت هفده سال اول از تاریخ تصویب این امتیاز را ترک نساید مجاز خواهد بود که اموال منقول خود را با مهلت از کتابه حقوق گمرکی و سایر حقوق و عوارض صادر نماید و با اینکه به امتیاز خود بپوشیداری که بخواهد اموال مزبور را با پرداخت حقوق گمرکی و سایر حقوق و عوارض مربوطه وقت بفروش برساند.

۳ - اگر لوله امتیاز بعد از مدت هفده سال اول واقع شود بعد از افضای دوسال مذکور در بند (۱) این ماده کلیه دارائی شرکت در ایران (بطورزی که در قسمت ۲ ماده (۱۹) تصویب شده) بجز و بدون هیچ گونه قبلیت بطور سالم و قبلیت استفاده ملک دولت خواهد شد و شرکت در آینده از هرگونه تعهدی بری خواهد بود. چنانچه نسبت به تعهدات طرفین مربوط به قبل از افضای مدت مذکور در فوق اختلافی حاصل شود. بطریق حکمیت مذکور در ماده ۲۴ فاصله خواهد یافت.

رئیس - ماده بیست و یکم

ماده بیست و یکم
این امتیاز برای مدت سال که ابتدای آن از تاریخ تصویب شروع میشود بشرکت اعطاء میگردد.
قبل از تاریخ انقضای مدت این امتیاز نمیتواند خانه پیدا کند مگر در موارد ذیل:
اولاً - در موری که شرکت بر طبق ماده (۲۰) امتیاز از ترک نماید.

ثانیاً - در موردیکه در ماده (۵) پیش بینی شده.
ثالثاً - اگر محکمه حکایت بر اثر ارتکاب تخلفی نسبت باجاری مقررات این قرارداد باطلانگرا اعلام بدارد متخلف به معنی مذکور در فوق و بنسب به موارد ذیل است:
الف - هرگاه مبلغی که بر حسب رای محکمه حکایت باید بدولت پرداخته شود تا یکماه بعد از تاریخ صدور رای تأدیبه نگردد

ب - هرگاه تصمیم بر انحلال اختیاری و یا اجباری شرکت گرفته شود

ج - هرگاه ثابت شود شرکت بر خلاف مصالح عالی کشور عمل کرده است
در مورد سایر تعظیفات که نسبت به مقررات این قرارداد از هر یک از طرفین ناشی شود محکمه حکایت در چه مسئولیتها و اثرات متذنبه بر آن را تعیین خواهد نمود

هر بوع انتقال این امتیاز مشروط بشوریب دولت است ولی در هر صورت شرکت متمم است نگذاارد اکثریت سهام آن بدست غیر امریکائی و یا غیر ایرانی بیفتد هیئت مدیره شرکت باید همیشه امریکائی و یا ایرانی باشد.

فصلی - ماده بیست و دوم

ماده بیست و دوم
طرفین مشاهدهین اعلام میدارند که اجرای این قرارداد طبق بر اصول متقابل حسن نیت و صداقت و تفسیر معقول و متناسب این قرارداد باشد.

شرکت سربصاً نمیدانند که در هر وقت و در هر

موقع حقوق و امتیازات و منافع دولت را در نظر نداشته و اقدام به هیچ عمل و یا خودداری از عملی که موجب زیان دولت باشد ننمایند

این امتیاز را دولت جز در مورد پیش بینی شده در ماده (۵) لغو نخواهد کرد و ممانعت مقررات آن در کلیه بوسیله هیچ قانون عمومی و خصوصی و یا هیچیک از دستوران و نظامات اداری و یا عملیات مقامات اجراییه قابل تغییر نخواهد بود

فصلی - ماده بیست و سوم

ماده بیست و سوم

هر متخلف با تخلفی از طرف شرکت راجع باجاری مقررات و مقررات و شرایط این قرارداد در صورتیکه ناشی از فرس ماژور باشد بدولت حق نخواهد داد که شرکتکنرا تعقیب و آرا متخلف از این قرارداد محسوب دارداجاری هر یک از مقررات این قرارداد که در اثر فرس ماژور به تاخیر افتد موجب این خواهد شد که مدعی مشاوره مدت تاخیر به مدعی که برای اجرای امهد شرکت طبق این قرارداد لازم است اضافه شود بعلوه هرگاه در خدمت تاخیر خسارانی وارد شده و برای نرمین آن نیز مدعی لازم باشد مدت مزبور هم بر مدتهای فوق اضافه میگردد

همهها بین طرفین مقرر است که مدعت مذکور در ماده (۲۱) این قرارداد به پیروچه عمدتد نخواهد شد مگر در صورتی که صادرات نفت شرکت برای لاقال شصت روز متوالی بدلت فرس ماژور که در داخله ایران روی داده متوقف شده باشد.

اختلافات حاصله بین دولت و شرکت نسبت به مورد فرس ماژور بطریق حکایت مذکور در ماده (۲۴) فیصله خواهد یافت

فصلی - ماده بیست و چهارم

ماده بیست و چهارم

الف - هر قبیل از اختلافات حاصله بین طرفین و خصوصاً اختلافات ناشی از تعبیر مدلول این امتیاز نامه

و حقوق و مشاوریات مقرر در آن و همچنین هر اختلاف نظر در مواردی که به موجب این امتیاز نامه محتاج توافق نظر طرفین است بطریق حکایت قطع فعل خواهد شد

ب - طرفی که تقاضای حکایت می کند باید تقاضای خود را بطرف دیگر کتباً ابلاغ نماید. طرفین هر یک يك حکم معین نموده و حکمین قبل از شروع بحکایت يك حکم ثالثی انتخاب خواهند کرد. هرگاه حکمین نتوانند در ظرف دو ماه نسبتاً بتعیین حکم ثالث توافق نظر حاصل نمایند حکم مزبور و ایتقاضای یکی از طرفین رئیس دیوان داوری دائمی بین المللی تعیین خواهد نمود چنانچه رئیس دیوان داوری دائمی بین المللی از این حیث ملیت و تسامیت مطابق جزو (ج) حائز شرایط لازم برای تعیین حکم ثالث نباشد حکم ثالث بوسیله نایب رئیس دیوان مزبور معین خواهد شد

ج - حکم ثالث باید از ملت ایران و یا امریکا نباشد و بعلوه ارتباط نزدیک نیزنه با ایران و نه با مملکت متحده امریکا از حیث تعلق یکی از سمت مملکت با مملکت است الحماجه و یا مستعمرات و مملکت تحت قیومت و ممالکی که بوسیله یکی از مملکتین مذکور در فوق اداره و یا اشغال شده یا مثل اینکه در خدمت یکی از ممالک مزبوره بوده و یا میباشد ندانند باشد

د - اگر یکی از طرفین شصت روز بعد از وصول تقاضای حکایت طرف مقابل حکم خود را معین نکرد و یا تعیین آن را بطرف دیگر ابلاغ ننماید طرف مزبور حق خواهد داشت که از رئیس دیوان داوری دائمی بین المللی (یا از نایب رئیس در موری که مطابق آئسته اخیر جزو (ب) پیش بینی گردید) تقاضا نماید که يك حکم متفرق بشلاحت مطابق مقررات مذکور در فوق تعیین کنند و در صورت اختلاف قیامین بوسیله حکم متفرق مزبور قطع و فصل خواهد گردید.

ه - اصول محاکمات در حکایت مطابق همان اصول خواهد بود که در موقع حکایت در دیوان داوری دائمی

بین المللی مقرر و مجری است. وقت و محل حکایت را بر حسب مورد حکم ثالث با حکم متفرق مذکور در جزو (د) معین خواهد کرد. - رأی حکایت مستند بر اصول قضائی مذکور در ماده (۳۸) اساسنامه دیوان داوری بین المللی بوده و قابل تجدید نظر نخواهد بود.

ز - استخراج حکایت بشوری که در رأی حکایت معین می شود تأدیبه خواهد گردید. فصلی - ماده ۲۵:

ماده بیست و پنجم
شمتی در ظرف شصت روز بعد از تاریخ تصویب شرکت باید قائمگانه خود را در طهران معلوم و مشخصه کتبت نماید کسی از طرف شرکت را خواهد داشت معین نماید. فصلی - ماده ۲۶:
ماده بیست و ششم
این قرار داد پس از تصویب مجلس و توشیح آن از طرف اعلیحضرت هادیونی قابل اجرا میگردد این قرارداد در تاریخ سوم ژانویه ۱۹۳۷ منمقد گردید. فصلی - ضمیمه قرارداد:
۹ ژانویه ۱۹۳۷
جناب آقای داور وزیر حالیه
با کمال اقتضار توشیح ذیل را راجع به مورد (فورس ماژور) مذکور در ماده ۲۲ قرار داد راجع به امتیاز لوله نفت که در تاریخ سوم ژانویه ۱۹۳۷ امضاء گردیده است میدهد
شرکت مکلف است هر وقت را که بنظر شرکت فورس ماژور باید حساب شود متنتی در مدت دو هفته از تاریخ وقوع بروز آن تادیبه در طهران اطلاع دهد بدولت در مدت شمت روز از تاریخ دریافت اخطار به مذکور شرکت را کتباً از نظر خود راجع بواقعه مستحضر خواهد ساخت
سکوت دولت در مدت مذکور بدین معنی تلقی خواهد شد که دولت نظر شرکت را راجع به فورس ماژور

قبول نموده است. بانکس هرگاه شرکت عهداً و با سهواً در مدت دو هفته مذکور در فوق بدولت اخطاری نکرده دولت ملزم نخواهد بود واقعه را فورس ماژور تلقی نماید موقیع را مقنن شمرده اجزای آن ذائقه را تقدیم می‌داریم

امضاء: شارل کالمر هارت
فریدریک گاردنر کلاپ

۹ ژانویه ۱۹۳۲ آقاخان شارل کالمر هارت و
فریدریک گاردنر کلاپ

آقاخان

بنام دولت متبوعه خود وصول رساله مورخ امروز شمارا
بشرح ذیل اطلاع داده:
شرکت مکلف است هر واقعه را که بنظر شرکت
فورس ماژور باشد حساب شود منتهی در مدت دو هفته
از تاریخ وقوع بوزارت مالیه در طهران اطلاع دهد و دولت
در مدت شصت روز از تاریخ دریافت اخطاریه مذکور
شرکت را کتباً از نظر خود راجع به واقعه مستحضر
خواهد ساخت.

وزیر مالیه - داور

رئیس - رأی گرفته می شود برود در شور دوم این
لایحه آقاخان که موافقت فیمابین فرمایشند (اکثر قیام نمودند)
تصویب شد

[۳ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - اگر تصویب بفرمایید جلسه را ختم کنیم
(صحیح است) جلسه آلبه روز پنجشنبه پانزدهم بهمن
ماه سه ساعت قبل از ظهر دستور همین لوایح موجوده
(صحیح است)

(مجلس یکساعت قبل از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری